

דבר העורך

מים קרים על נפש עיפה

ההבדל בין מרק למשקה: בדברי הפוסקים לגבי ברכת יש המרק יש התייחסות גם לצורה שבה המרק נאכל, כדי לקבוע האם הוא נחשב מאכל או משקה, וחשוב לציין שההבדל בין משקה לבין מרק, הוא שבאכילת מרק המטרה היא לאכול את המזין שיש במרק, הויטמינים והמינרלים וכל המרכיבים שיצאו מהירקות של המרק בבישול, במקום לאכול את כל הירקות של המרק בעצמם.

ואילו בשתיה, המטרה היא להרוות את הצימאון של הגוף, באמצעות מים, כמים קרים על נפש עיפה, רק שרוצים לעשות את זה טעים ולא סתם מי ברז פשוטים, ובזה יש מגוון משקאות; משקה קר - מים קרים, שתיה מתוקה, משקה מוגז, מיץ, קולה ועוד. משקה חם - תה, קפה, שוקו ועוד.

הוא קמו, שבהבדל בין מי פירות למי שלקות כתבו הראשונים ששה מהלכים להגדיר את החילוק כמבואר בתוך הגיליון, והצד השווה שבהם שמי פירות הוא משקה ועל השתיה מברכים שהכל, ומי שלקות הוא מאכל ועל האכילה מברכין האדמה, וביארו הראשונים באופנים שונים את הגדרת ההבדל.

וכעת מובן שברכת השיכר 'שהכל' - כי שיכר הוא משקה בטעם דגן, ואילו מי שלקות לכמה פוסקים ברכתו 'האדמה' - כי מי שלקות הוא מאכל נזולי שעשוי מירקות.

ואולי זה ההסבר במציאות שאת המרק אוכלים בכף, ואילו את המשקאות שותים בכוס, ואינו רק מחמת שהמרק חם ולכן נאכל בכף, כי גם משקאות חמים ורותחים שותים בכוס ולא בצלחת עם כף, וגם מרק רותח צח וצלול אפשר לשתות בכוס, אלא ההבדל במהות הדבר, שמרק הוא מאכל ודרך אכילה בכף, ואילו משקה חם הוא משקה ודרך שתיה בכוס.

כך גם נוכל להבין את מנהג העולם הפשוט שעל כל סוגי המשקאות החמים כמו תה וקפה וכדומה מברך שהכל, ולא חששו לדין לכן מי שלקות, לפי שהוא דרך שתיה אינו נהפך לחלק מהמאכל, כלומר שאינו רוצה לאכול את עלי התה ולכן מכניס אותם למים, אלא אדרבה רוצה לשתות מים טעימים ולכן מכניס לשם טעם של עלי תה.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת מרק ירקות'

מי שלקות

ברכת המרקם: במסגרת הסדרה בנושאי ברכות הנהנין, אנו עומדים בפתח נדבך נוסף, כיצד מברכין על המרק, ומדוע?

הגיליון שלפנינו עוסק בשאלה הראשונה, 'ברכת מרק ירקות' ללא תוספת בשר או אבקת מרק. בהמשך לכן הנושאים בגיליונות הבאים, 'ברכת מרק עוף', ברכת 'מרק ירקות מרוסק', ברכת 'מרק עם מזונות'.

כידוע, קיימים אינספור סוגי מרקים, וברכתם תלויה בהרבה צדדים מסועפים, ולתועלת הענין נחלק את

קודשא

ובגד שעטנז עליך לא יעלה

אל ציבור שוחרי התורה והמקדקים בהלכה
בשמחה רבה נבנו להודיע
כי בעדה יתקיים שיעור מרתק ונחנך מאור

בעניין
**שעטנז
למעשה**

בהדגמת הדברים
והפרקטיקה המעשית
להינצל מן האיסור

ע"י הר"ה ר' יצחק ווחנן שליט"א

י"ד מנחם קודשא

מגדולי המומחים בתחום בדיקת השעטנז

מקור המצווה טעמיה ובריה | קיצור ההלכות למעשה | בלא בבדים

מקומות המעשה

סוגי סיבי הפוסטיל היקיים (רמי, כמבוק, קנבוס, קשיו, מינו, לופת וכו') והדגמת תולדי ייצור הפוסטיל/ יוטים המכונים בתורם | שיטת הודיה (מבטת פני הרימה בדרך סיבים מתקדמים) | הבריקה למעשה - כיצד ולמקומות בבדי | יקרים בהם נמצא שעטנז במקומות לא מצויים

השיעור יתקיים א"ה ביום חמישי מרשת אורא א בשבת תשפ"ד בין השעות 2:00 - 3:00 בבתי הדין בביהמ"ד פוסק קרית רחוב חסידי קרית 1 בסנטר בית ישראל ירושלים

מחמת
הדברים
בדיקת
השעטנז

שמונת ותו נמשכ

ברכות הנורה

ננו שיעורים מיליים מכללה המענינים ללכת ליכס אל תנחי הנורה
אם אתם צומק את הנורה מילית מיעורים בנותיה והם מתקיימים לרוב חנוכה התחמת שלכם
ועדו נכחה ומה חלק בהצאות השעורים. רוב יום נכחלי 053-332-6004

על ידי
הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

ננו שיעורים לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם
לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם
לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם לרוב חנוכה התחמת שלכם

זה לשני חלקים יסודיים: א. מה הברכה על המרק ללא הירקות. ב. מה הברכה על המרק יחד עם הירקות.

חלק א'

1. ההבדל בין מי פירות למי שלקות

מבואר בגמ' (ברכות דף לח.), אמר מר בר רב אשי, דובשא דתמרי מברכין עליה 'שהכל', כי מי פירות זיעה בעלמא הוא (הפרשה שיוצאת מהפרי, ואינה נחשבת כעיקר הפרי). מאידך מבואר בגמ' (ברכות דף לט.) אמר רב פפא, מים שבישלו בהם סלק או לפת או ירקות שלוקים, ברכתם כברכת הירק, כלשון הגמ' 'מיא דסלקא כסלקא, ומיא דלפתא כלפתא, ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי'.

ותמהו הראשונים, ששתי הסוגיות סותרות זה את זה, במי שלקות שהם מים עם טעם הירקות, ברכתו 'האדמה', ואילו במי פירות שסוחט את הפרי עצמו, ברכתו 'שהכל'? **בתוספות** (ד"ה מיא דסלקא), כתבו 'יש לחלק', ולא ביארו מה החילוק. ומצינו בהגדרת החילוק ששה מהלכים בראשונים, חלקם נפסקו להלכה מעיקר הדין, ויש שנפסקו רק לחומרא, ויש שלא נפסקו כלל להלכה.

א. זיעה בעלמא: **הרא"ש** (ברכות פרק ו סימן יח,

תוס' הרא"ש ברכות דף לט. ד"ה מיא) מחלק שעל מי שלקות מברך כ'ברכת הפרי', כי יותר נכנס טעם הירק במים על ידי בישול, מסחיטת הפרי עצמו, ולכן על מי סחיטת הפרי מברך 'שהכל', כי הוא זיעה בעלמא ואין לו טעם הפרי.

ב. תלוי ברוב: **הרשב"א** (ברכות דף לח. ד"ה דבש),

מחלק שבמי שלקות מברך כברכת הירק, כי רוב אכילתם ודרך אכילתם על ידי בישול, ולכן מי הבישול כמותם, שעל דעת כן נוטעים אותם לאכול גם את המים, אבל בפירות שהדרך לאוכלם חי בלי בישול ובלי סחיטה, כגון תפוחים ותמרים, מי הפירות הם זיעה בעלמא.

ג. טפל לירק: **הרא"ה** (ברכות דף לט. ריטב"א ברכות

דף לט. ד"ה פשיטא, הלכות ברכות פרק א הלכה לו, פסחים סוף דף כד.); **והמאירי** (ברכות דף לט. ד"ה מים בפירוש השני), מחלקים שעל מי שלקות מברך כברכת הירק, כי אוכל את הירק ושותה את המים, ולמרות ששותה את המים אחרי אכילת הירק, מכל מקום המים טפלים לירק, ואינו דומה למי פירות ששותה את המים לבד בלי אכילת הירק, ולכן ברכתו 'שהכל'.

ד. אישתני לעילויא: **תלמידי רבינו יונה** (ברכות

דף כז: מדפי הרי"ף ד"ה ומיא), מחלקים שדבש תמרים השתנה לגריעותא ונחית לברכה גרועה

יותר, אבל ירקות אשתנו לעילויא.

ה. לטיבול או לשתייה: **המרדכי** (ברכות רמז קכה)

מחלק, שמי שלקות המשקה מיועד לטבל את הירק, ולכן נחשב מאכל כמקודם ומברך עליו כברכת הירק, כי משקה הבא לאוכל כאוכל דמי. אבל מי פירות מיועד לשתייה ולכן ברכתו 'שהכל'. והובאו דברי המרדכי **בדרכי משה** (ס"ק ג), ו**באגודה** (ברכות פרק ו' אות קל"ז) ו**במג"א** (ס"ק ו), ו**בכף החיים** (ס"ק יא).

ו. תלוי בייצור: **הראב"ד** (הובא ברשב"א ברכות

דף לח. ד"ה דבש) ו**המאירי** (ברכות ריש דף לח. בפירוש הראשון) מחלקים, שמי פירות זב מעצמו ולכן דינו כזיעה בעלמא, אבל מה שיוצא על ידי סחיטה או בישול דינו כפרי עצמו.

2. ההבדל בין שיכר למי שלקות

לצורך המים: מבואר בגמ' (בבא בתרא דף צו:) ונפסק **בטור ובשו"ע** (סימן רד סעיף א) השותה שכר תמרים ושכר שעורים ושמרי יין מברך עליהם 'שהכל'. ותמהו **הראשונים** מדוע אינו מברך 'מזונות' או 'האדמה' על שיכר שעורים. ונאמרו כמה תירוצים בראשונים, ויש כמה נפק"מ ביניהם, וחלק מהראשונים נפסקו להלכה, וחלק לא נפסקו להלכה.

אחד התירוצים **בתוס'** (ברכות לח. ד"ה האי דובשא וד"ה והא) לגבי שכר כיון שהוא לשתייה, אינו מברך עליו 'מזונות' אלא 'שהכל'.

הרא"ש (שו"ת הרא"ש כלל ד סוף סימן טו) מתרץ, הובא **בבית יוסף ובדרישה** (סימן רד ס"ק ב) ו**בפרי מגדים** (אשל אברהם שם ס"ק ט) ו**בגור"ז** (סימן רב סעיף יב), שמי שלקות עיקר בישולם בשביל אכילת הירקות, ולכן כיון שנתנו הירקות טעם במים, הולכים אחר הטעם, אבל בשכר עיקר הבישול הוא בשביל המים ולכן מברך עליהם 'שהכל'.

עוד תירץ **הרא"ש** (ברכות פרק ו סימן יב, שו"ת הרא"ש כלל ד סימן טו, תוס' הרא"ש ברכות דף לח. ד"ה חומץ) "כיון שהמשקה צלול עיקרו על שם המים".

3. התנאים של הרמב"ם

שלשה תנאים: **כתב הרמב"ם** (הלכות ברכות פרק ח הלכה ד) ירקות שזרכן להישלק, שלקן מברך על מי שלק שלהן בורא פרי האדמה, והוא ששלקן לשתות מימיהן, שמימי השלקות כשלקות במקום שזרכן לשתותן.

הרי מפורש ברמב"ם, שיש שלשה תנאים, כדי שהמים יקבלו את ברכת הירק; א. שיהיה הדרך לשלוק את הירק (כדברי הרשב"א). ב. ששלק את הירקות כדי לשתות מימיהן. ג. שיהיה הדרך לשתות את המים.

וכתב **במגן אברהם** (סימן רה ס"ק ו) שנחלקו הפוסקים

ברכתו 'האדמה', צריך שיתקיימו התנאים הבאים; א. רוב הירקות עומדות לבישול. ב. שבישולן גם לצורך המים. ג. שבישולן גם לצורך הירקות.

מיץ פירות: מי סחיטת פירות אפילו שדרכן בסחיטה, מברך עליהן 'שהכל', כי חוששים לשיטת **הרא"ש**, והרי על הכל אם בירך 'שהכל' יצא, ומכל מקום אם בירך 'העץ' או 'האדמה' יצא (משנ"ב סימן רה ס"ק יד, שער הציון ס"ק כא).

5. דרך רוב העולם

האם צריך רוב ממש? לגבי ירקות שנאכלים בין חיים בין מבושלים, ואין רוב העולם אוכלים אותו רק מבושלים, דן **הביאור הלכה** (סימן רב סעיף י"ד על דה), האם מברכים על המרק 'האדמה', או 'שהכל'.

ונחלקו הפוסקים איך להכריע; לדעת **הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן סא) ו**הגרש"ז אויערבאך זצ"ל** (וזאת הברכה עמוד 269), לא צריך רוב ממש, ומספיק שדרכו לאכול גם מבושל בכדי שיברך על המרק כברכת העיקר. מאידך לדעת **הגרו"פ שיינברג זצ"ל והגר"צ ובר שליט"א** (וזאת הברכה עמוד 269) צריך שיהיה דוקא רוב.

ולגבי פירות שעומדים לסחיטה, כתב **החזון איש** (או"ח סימן לג ס"ק ח ד"ה ויש וד"ה בכל) שהולכים אחרי המנהג שבאותו מקום, ולא צריך שיהיה דוקא רוב העולם, ולכן מצדד החזון"א שעל מיץ תפוזים צריך לברך 'העץ' כיון שדרכו בסחיטה. מאידך כתב **בשבת הלוי** (חלק ד סימן יט) שמנהג העולם לא לברך העץ על מיץ תפוזים, ומשום שאינו נחשב דרכו בסחיטה.

6. שיטות מחברי זמננו

שהכל: כתב **בספר זאת הברכה** (עמוד 119 ועמוד 270) האוכל מרק ירקות רגיל המצוי כיום, ואינו אוכל את הירקות, מברך עליו 'שהכל' ואין בו את הדין של 'מי שלקות' מכח 4 טעמים;

1. צריך שיהיו רוב הירקות עומדים לכך, ובגזר וכדומה אין רובם עומד לבישול.

2. יש לצרף את דברי **הרא"ה** (הובא לעיל) שרק אם שותה יחד עם אכילת הירקות מברך כברכת הירק, ואף שהמשנ"ב כתב שהוא דלא כשיטת כל הפוסקים, כיון שמצינו עוד ראשונים כשיטת **הרא"ה** ואולי אם המשנ"ב היה ראה אותם היה חושש לשיטתם.

3. כיון שיש רק טעם קלוש של ירקות, לדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגרש"ז אויערבאך זצ"ל** ברכתו 'שהכל', ואחד ההוכחות שהביא לדבריו, ממה שכתב **באשל**

בכוונת התנאי השני של הרמב"ם, לדעת **הדרכי משה**, רק אם שלק כדי לשתות את המים, מברך על המרק כברכת הפרי. מאידך לדעת **הכסף משנה**, כוונת הרמב"ם למעט רק באופן שכוונת בישול הירקות הוא בכדי להעביר את הזוהמה, אבל לא צריך כוונה לשתות את המים.

4. פסקי השו"ע והמשנ"ב

מי שלקות: מים שבישלו בהם ירקות, מברך עליהם את ברכת הירק, למרות שאין בהם אלא טעם הירק (שו"ע סימן רה סעיף ב). הסוגיא של מי שלקות מדובר באופן שאוכל את המרק לבד, כי אם אוכלו יחד עם הירק אין שייך ברכה על המים כי נעשה טפל לירק (משנ"ב סימן רה ס"ק ט).

לכתחילה, ובדיעבד: מעיקר הדין נפסק כשיטת **הרשב"א**, שברכת המים כברכת התבשיל הוא דווקא כאשר רוב אכילתם על ידי שליקה או שריה, וניטעו על דעת לאכלו מבושל, אבל אם הרוב נאכל בלי שליקה, מברך על המים 'שהכל', אפילו שנכנס טעם הפרי במים, ויש אומרים כשיטת **הרא"ש**, שאם נכנס טעם הפרי במים, מברך בכל אופן 'העץ'. ולכן לכתחילה מברך על מי בישול פירות 'שהכל', ובדיעבד אם בירך 'העץ' עליו או על פרי אחר יצא (שו"ע סימן רב סעיף י, משנ"ב ס"ק נב נג נד, שער הציון ס"ק נד, ביאור הלכה ד"ה על, משנ"ב סימן רה ס"ק ח ושער הציון ס"ק כא).

כתב **הבית יוסף** (סימן רב) ירקות שרויים במים ברכתם כברכת הפרי, שגם שריה מועיל כמו בישול, דכבוש כמבושל.

וכתבו **הט"ז** (סימן רב ס"ק י) ו**הפרי מגדים** (סימן רב ס"ק י) ו**האליה רבה** (סימן רב ס"ק טו) שלהלכה פוסקים את התנאי השני של **הרמב"ם** שיהיה כוונתו גם בשביל המים, אבל אם כוונתו רק לירק כמו ברובט אוגערקעס' (כבישת מלפפון חמוץ), מברך על הרובט 'שהכל'. והוסיף **החיי אדם** שאם דרך רוב אנשי העיר לטבול פת ברובט, מברך על הרובט 'האדמה', אפילו כששותה את הרובט לבד (משנ"ב סימן רה ס"ק ח, משנ"ב ס"ק יא, שער הציון ס"ק טז יז).

כתב **הרא"ש** (שו"ת הרא"ש כלל ד סוף סימן טו) שצריך שבישולן גם בשביל הירקות, אבל אם בישולן או שראן רק לצורך המים מברך על המים 'שהכל', כשם שמברך על שיכר 'שהכל', שאין בו את הדין של מי שלקות, כיון שעיקרו נעשה בשביל המים ולא בשביל השעורים (מגן אברהם, משנ"ב סימן רה ס"ק י).

והעולה מדברי המשנ"ב, לגבי מרק ירקות כדי שיהיה

אברהם (בוטשאטש סימן רב ס"ק יט) שמברכים על תה 'שהכל', בגלל שהמים לא מקבלים טעם, אלא רק ריח בעלמא וקצת מרירות.

וכתב לפי זה הג"ר **משה פיינשטיין זצ"ל** (אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן כה) לגבי מי פירות שנאכלים בדרך שתיה מברך עליהם שהכל. והגר"ש **וואזנר זצ"ל** (עדות הגרש"י שטיצברג שליט"א) הגדיר את הדין, שאם אוכל מרק צלול לגמרי עם כף, נחשב כמשקה ולא כמאכל.

ולדעת הג"ר **צבי ובר שליט"א** (שיעורי ברכות, ובהוראה לרבני הילכתא), מרק ירקות שרוצה לאוכלו בלי הירקות, אם הוא צלול שראוי לשתיה מברך 'שהכל', כמו שמוכח בגר"א, וכן מוכח במשנ"ב (סימן רח ס"ק כג). ולמרות שאוכלו בדרך אכילה בכף, מכל מקום מבואר **במשנ"ב** (סימן רח ס"ק יב), שאם ראוי לאכילה נחשב מאכל, ואם ראוי רק לשתיה, דינו כמשקה.

ורק אם המרק קצת עבה שאינו ראוי לשתיה מברך עליו 'האדמה', ועל זה מדבר **המשנ"ב** (סימן רה ס"ק ט), שעל מרק לבד מברך 'האדמה'. ויסוד הדבר מבואר **במג"א** (סימן רד ס"ק ט) שיש הבדל בין עב לצלול.

חלק ב'

8. ברכת המרק עם הירקות

חקינייה: אם נניח שברכת המרק 'האדמה', קל וחומר כאשר המרק יחד עם הירקות שמברך 'האדמה', אבל אם נניח שברכת המרק 'שהכל', יש להסתפק מה הדין כאשר המרק מוגש יחד עם חתיכות ניכרות של ירקות, האם מברך רק 'האדמה' על הירקות ופוסט את המרק, או שצריך לברך שתי ברכות, או רק 'שהכל'.

פסקי המשנ"ב: כשאוכל את הירק עם המרק ואינו שותה את המים לבד, ואפילו אם שותה אח"כ

את המרק, בכל אופן יוצא בברכת הירק, ואינו מברך על המים כי הם טפלים לירק. אבל אם עיקר כוונתו לשתות המים לא נעשו המים טפלים לירק (רא"ה, גר"ז, משנ"ב סימן רב ס"ק נד, שער הציון סימן רב ס"ק סו, משנ"ב סימן רה ס"ק ט, ס"ק יא).

ולגבי מרק שיש בו רוב מים וקצת ירקות, כתבו **הט"ז** (סימן רב ס"ק ט) **והפרי מגדים** (פתיחה להלכות ברכות ד"ה התנאי הראשון) שהולכים אחר הירקות. ואם יש בו ירק מועט מאוד שאינו עומד לאכילה אלא לשתיה, שהרוטב כמעט צלול, הירקות בטלים למים ומברך רק 'שהכל' (משנ"ב סימן רח ס"ק כג, ועיין משנ"ב סימן רה ס"ק יא).

4. יש לצרף את דברי **הערוך השלחן** (סימן רה ס"ק ו), **והכף החיים** (סימן רה ס"ק יא), שהרמב"ם והרא"ש נחלקו זה על זה מה קצה לקצה, שלפי הרמב"ם אם דעתו גם על הירק מברך 'שהכל', ולפי הרא"ש אם דעתו גם על המים מברך 'שהכל'. [יש לציין שבמשנ"ב מוכח שהבין, שאין סתירה בין הרמב"ם לרא"ש, שהרי פסק את שניהם].

ומסיק בזאת הברכה, שרק במרק מיוחד עם הרבה ירקות שקיבל טעם חזק מאוד של הירקות, ברכתו כברכת הירק. וכעין זה דעת **המחזה אליהו** (חלק ג סימן ה) שברכת מרק ירקות 'שהכל', משום שלא שייך הדין של 'מי שלקות', כאשר מבשל בכמות מים פי כמה ממה שנצרך באמת עבור ריכוך ובישול הירקות, וממילא לא מתקיים התנאי של נתבשל לצורך הירקות.

מנהג הספרדים: כתב **הכף החיים** (סימן רה ס"ק יא) שצריך לחוש להלכה לשיטת **הרא"ה** (שהובא לעיל) שמי שלקות הוא רק כשאוכל את הירק ואת המרק, אבל במרק לבד מברך 'שהכל'. ולפי דבריו כתבו **הגר"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל** (שו"ת אור לציון חלק ב פרק יד, לא), ו**הגר"ר עובדיה יוסף זצ"ל** (ללקוט יוסף סימן רו עמוד תמו, הלכה ברורה חלק י סימן רה עמוד שיג, מאור ישראל ברכות דף לט, חזון עובדיה הלכות ברכות עמוד קסד), שלהלכה ברכת המרק היא 'שהכל' מדין ספק ברכות להקל, והוסיף הגר"ע שמכל מקום הנוהג כשו"ע ומברך האדמה אין מזניחין אותו.

יש לציין שפשטות משמעות **השער הציון** (סימן רב ס"ק סו) שכל הפוסקים נחלקו על הרא"ה, ולא חשש לדברי הרא"ה להלכה. האדמה: ולדעת **שערי הברכה** (עמוד תב, עמוד תרסד) במרק ירקות שלנו נחשב 'מי שלקות' ומברך עליו 'האדמה', בתנאי שהירקות נותנים טעם טוב וחזק במרק ולא טעם קלוש בלבד, ודבר זה מתאפשר בדרך כלל רק אם מכניסים למרק ירקות טריים וטובים ובכמות מספקת. ואם אין טעם חזק, ואינו אוכל את הירקות מברך 'שהכל'.

7. משקה שהכל

צורה של שתיה: מבואר **במשנ"ב** (סימן רב ס"ק לד) בשם **הגר"א** (סימן רב סעיף ד ס"ק יא), שאם מכין את האניגרון לשתיה, נחשב כמשקה ואינו מברך האדמה אלא 'שהכל', וכמבואר **בתוס'** (ברכות לח. ד"ה האי דובשא וד"ה והא) לגבי שכר כיון שהוא לשתיה, אינו מברך עליו

תוכן העניינים:

נושאי הגיליונות שהופיעו בהלכות ברכות

ברכות המצוות והראיה והשבח

- 25.....'תפילת הדרך ברכב ובמטוס'
- 156.....'ברכת האילנות'
- 211.....'ברכה על טבילת כלים'
- 229.....'ברכת משנה הבריות'
- 230.....'ברכת הרואה ימים ונהרות'
- 275.....'הגומל בחולה קורונה שהתפרא'
- 312.....'ברכת שעשה לי נס'
- 319.....'הברכות בלבישת הציצית'
- 370.....'ברכת כיסוי הדם'

ברכות הנהנין

- 69.....'דיני לאקשן קוגל'
- 70.....'דין לחמניות מזונות'
- 71.....'מה מברכים על פיצה'
- 77.....'שינוי מקום בברכת הנהנין'
- 78.....'מה נחשב שינוי מקום'
- 193.....'כיצד מברכין על סופגניות'
- 289.....'ברכת מאכל סושי'
- 304.....'כדי אכילת פרס'
- 331.....'ברכת גידולי מים'
- 339.....'ברכת מאכלים ללא גלוטן'
- 340.....'שיעור קמח לברכת המזון'
- 343.....'ברכת הגרנולה'
- 411.....'ברכת סלט פירות'
- 412.....'ברכת קוגל יאפצ'ק'
- 413.....'ברכת שוקולד עם דגנים'
- 414.....'טעם דגן בשוקולד'
- 415.....'ברכת גלידה בגביע'
- 416.....'ברכת עוגת גבינה'
- 417.....'ברכת שניצל עוף'
- 418.....'ברכת שניצל צמחי'
- 419.....'ברכת שוקולד ממולא'
- 420.....'ברכת קבוקים'
- 421.....'כיצד מברכין על הצ'ולנט'
- 422.....'ברכת גריסים מבושלים'
- 423.....'ברכת מרק ירקות'

אי"ה יופיע לקראת סוף הסדרה, 'אוגדן גיליונות' של כל הנושאים בהלכות ברכות שהופיעו עד כה. דרוש מימון להפצת ידיעת ההלכה לזיכוי הרבים. אפשרות להנצחה, פרטים במערכת הילכתא.

פוסקי זמננו: לדעת החוט שני (ברכות עמוד קצה) אפילו כמה חתיכות בודדות של ירק, בקדירה גדולה של מרק, ואוכל את הירק עם המרק מברך רק 'האדמה' כי המרק נעשה טפל לירק.

מאיידך לדעת **האור לציון** (שו"ת חלק ב פרק יד סעיף לא), **והמחזה אליהו** (חלק ג סימן ו), מרק עם הרבה ירקות, מברך על הירקות 'האדמה' ופוטר את המים. מרק עם קצת ירקות, מברך על המים 'שהכל' ופוטר את הירקות. ובדומה לכך חילקו **בשערי הברכה** (עמוד תב-תו, עמוד תרסד), **ובפסקי תשובות** (סימן רה עמוד תשכח).

ולדעת **הזוהר הברכה** (עמוד 119 ועמוד 270), מרק שיש בו אפילו קצת חתיכות של ירקות וחפץ באכילתם, מברך על הירקות 'האדמה' ופוטר את המים, ועדיף לקחת בכף בשעת הברכה גם ירקות וגם מים. ואם עיקר כוונתו למי המרק, והירקות טפלים למרק, כגון מרק צלול עם ירקות בודדים ככל הצלחת, מברך רק 'שהכל' על המרק ופוטר את הירקות.

והוסיף המחזה אליהו, אם יש הרבה ירקות כגון שליש צלחת או יותר, מברך רק האדמה כי המים טפלים לירק, ואם יש מעט ירק המים אינם בטלים לירק. ואם יש ירקות שלמים לא נחשב תערובת ומברך שתי ברכות. ולדעת **השערי הברכה** (עמוד תו, ובהוראה לרבני הילכתא), אם יש במרק הרבה ירקות וחפץ באכילתם ואוכל אותם ביחד, מברך רק 'האדמה'. ואם יש רק קצת ירקות ונמצאים רק כדי לגוון את המרק, או שאינו אוכל את הירקות, מברך 'שהכל'. ואם אינם טפלים אולם לא נהפכים לעיקר, מברך שתי ברכות. וביאר, שאינו תלוי בגודל הירקות, כי אדרבה לפעמים כשחותכים לחתיכות קטנות כל המרק מעורב עם הירקות, וברכתו 'האדמה', אבל בחתיכות גדולות שנראה כאילו עומדות בפני עצמן, אין המרק נטפל אליהם, ומברך על המרק 'שהכל'.

9. ירא שמים

העיד **הגרש"י שטיצברג שליט"א** (שערי הברכה עמוד תב הערה פז, בהוראה לרבני הילכתא) שכבר הגדיר **השבט הלוי זצ"ל** שהסוגיא של 'מי שלקות', היא אחת מהסוגיות הקשות בהלכות ברכות. וכיון שהנושא מורכב מאד, טוב לירא שמים שלא להיכנס לספק בזה, אלא יפטור במאכלים אחרים שברכתם 'האדמה' ו'שהכל', וכך נהג השבט הלוי בעצמו, כי כמעט אין אופן של ודאי רק 'האדמה', או ודאי רק 'שהכל'.

ויש להוסיף, שמכל מקום צריך ללמוד היטב את הסוגיא, כדי לדעת מתי יש ספק צריך להחמיר, ומתי ברור שברכתו 'האדמה' או 'שהכל'.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **מרק ומשקה:** מי שלקות מברך עליהם כברכת הירק. מיץ פירות ושיכר שעורים מברך עליהם 'שהכל'.
- ב. **התנאים:** כדי שמרק יהיה ברכתו כברכת הירק, נצרכים התנאים הבאים. א. בישראל לצורך הירקות. ב. בישראל לצורך המים. ג. דרך לבשל ירקות אלו, ונחלקו הפוסקים אם צריך רוב ממש, או מספיק שדרכו בכך באותה מדינה.
- ג. **מרק ללא ירקות:** נאמרו השיטות הבאות: יש אומרים אם יש טעם חזק מהירקות ברכתו 'האדמה'. ויש אומרים שבימינו ברכתו 'שהכל'. ויש מחלקים שאם רצונו לאוכלו בלא הירקות אם הוא צלול מברך 'שהכל', ואם הוא עב ברכתו 'האדמה'.
- ד. **מרק עם ירק:** כשאוכל את המרק עם הירק נעשה טפל ונפטור ב'האדמה', ואם עיקר כוונתו למים מברך 'שהכל'. יש אומרים שבהרבה ירקות מברך 'האדמה' ובקצת ירקות 'שהכל'. ויש אומרים שגם במעט ירקות מברך 'האדמה', ובשעת הברכה יחזיק קצת מהירק והמרק, ובירקות בודדים מברך 'שהכל'. ויש מחלקים בין חתיכות גדולות לחתיכות קטנות.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן
הזוכה בהגרלת גיליון 422 בסך 100 שקל מזומן
האברך החשוב הר"ר יחיאל אומן שליט"א
כולל אבני קודש - רצופות, מודיעין עילית

שאלה: מה מברכים על מרק עוף עם ירקות, ומדוע?

מה ברכת המים לבד, ומה ברכת המים עם הירקות והעוף, פירות באופנים הבאים; כשהכניס לסיר עוף, ירקות, אבקת מרק, תבלינים, מעט או הרבה, בבת אחת או בזה אחר זה?

מקורות: גמ' (ברכות דף מ:), שו"ע (סימן רד סעיף א), ומשנ"ב (ס"ק ו'), שו"ע (סימן רה סעיף ב), ט"ז (ס"ק ה), משנ"ב (ס"ק יב-יג), חיי אדם (כלל נב, ה), ערוך השולחן (סימן רב אות ג), באגרות משה (או"ח חלק א סימן פא), אז נדברו (חלק יג סימן לו), אור לציון (חלק ב פרק יד אות לא), הלכות יום ביום (ברכות חלק ג פרק ג לה), מבית לוי (קובץ יח עמוד קה), וזאת הברכה (עמוד 119).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא. כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד!
נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שוחח 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. באחד 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

ברכת מזל טוב לידיד מערכת 'הילכתא' הבה"ח יוסי רוב
ני"ו לרגל שמחת אירוסיו בשעט"מ עם"ג למשפ' פרידמן
תח"י רצון שיזכה לבנות בית נאמן בישראל אמן

עדכוני הלכה

דובדבן מסוכך

בט"ו בשבט מצוי שאוכלים פירות מסוככים, ביניהם בולט הדובדבן המסוכך. לקראת הייבוא מחו"ל לארץ ישראל, משרים את הדובדבנים בחומר כימי חזק לשימור שלא יתקלקלו, החומר מוציא מהפירות לגמרי את הטעם הריח והצבע, בשלב זה נראה כגוש לבן שאינו ראוי לאכילה, לאחר הייבוא מנקים את החומר ומעריבים בו סוכר עם צבעי מאכל ותמציות טעם, חיקוי של הפרי המקורי!

ונחלקו הפוסקים בברכת הדובדבן המסוכך: לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (זאת הברכה עמוד 403) ברכתו 'העץ'. מאידך לדעת הגר"ש אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פסח פרק ט הערה 84) והגר"י בלוי זצ"ל והג"ר גבריאל חיים צבי גוינפלד שליט"א (מרבח חיים חלק א סימן ב) ברכתו 'שהכל', וטוב לפוטורם על ידי שתי ברכות על מאכלים אחרים.

נושא הגיליון הבא:

'ברכת מרק עוף'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב לידיד מערכת הילכתא הג"ר יהודה רוטמן שליט"א לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח פנחס הי"ו מבחירי ישיבת 'עטרת שלמה' עם"ג בת הג"ר יהושע סגל שליט"א ר"מ בישיבה לצעירים 'אור התלמוד' יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על ארני התורה והיראה

קו מידע הלכתי

02-5377-085

מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
ביורוי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה